Υπόθεση C-320/81

Silverio Acerbis και λοιποί
κατά
Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

« Υπάλληλοι — Προσαρμογή του διορθωτικού συντελεστή »

Έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση 563
Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mischo της 12ης Οκτωβρίου 1989 572
Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 7ης Μαρτίου 1990 575

Περίληψη της αποφάσεως

Διαδικασία — Προσφυγή που κατέστη άνευ αντικειμένου — Κατάργηση της δίκης

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση C-320/81 *

I — Τα πραγματικά περιστατικά, το νομικό πλαίσιο και το ιστορικό της διαφοράς

1. Με δικόγραφο που κατέθεσαν στις 24 Δεκεμβρίου 1981, ο S. Acerbis και 485 άλλοι υπάλληλοι της Επιτροπής, διορισμένοι όλοι στο Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ispra (Varèse, Ιταλία), προσέβαλαν τα εκκαθαριστικά σημειώματα αποδοχών τους των μηνών Φεβρουαρίου-Μαρτίου 1981, περί εκκαθαρίσεως καθυστερουμένων και οφειλομένων αποδοχών που διεξήχθη από την Επιτροπή, με ισχύ από την 1η Ιουλίου 1980, κατ' εφαρμογή του κανονισμού (Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ) αριθ. 397/81 του Συμβουλίου, της 10ης Φεβρουαρίου 1981, περί καθορισμού, με ισχύ από την 1η Ιουλίου 1980, των μισθολογικών πινάκων καθώς και των άλλων στοιχείων των αποδοχών (ΕΕ L 46, σ. 1).

2. Οι προσφεύγοντες βάλλουν διττώς κατά του διορθωτικού συντελεστή που εφαρμόζεται

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

στην Ιταλία: α) διότι είναι ενιαίος για όλη την Ιταλία και, θεσπισθείς βάσει της εξελίξεως των τιμών στην πρωτεύουσα, τη Ρώμη, δεν λαμβάνει υπόψη του το ιδιαίτερα υψηλό κόστος της ζωής στον τόπο του διορισμού τους και β) διότι είναι ανεπαρκής ακόμη και με βάση τις τιμές της Ρώμης.

3. Οι διατάξεις του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως που ενδιαφέρουν στην παρούσα υπόθεση είναι το άρθρο 64, κατά το οποίο « οι αποδοχές του υπαλλήλου... προσαρμόζονται βάσει συντελεστού αναπροσαρμογής ανωτέρου, κατωτέρου ή ίσου προς το 100 %, ανάλογα με τις συνθήκες ζωής στους διαφόρους τόπους τοποθετήσεως ... » και το άρθρο 65, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων, κατά το οποίο, « σε περίπτωση ουσιώδους μεταβολής του κόστους ζωής, το Συμβούλιο αποφασίζει εντός προθεσμίας δύο μηνών κατ' ανώτατο όριο μέτρα για την προσαρμογή των συντελεστών αναπροσαρμογής και κατά περίπτωση για τα αναδρομικά τους αποτελέσματα ».

4. Η μέθοδος αναπροσαρμογής των αποδοχών των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού των Κοινοτήτων, που θεσπίσθηκε από το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 1976, διατηρούσε την αρχή της περιοδικής αναθεωρήσεως των διορθωτικών συντελεστών.

5. Βάσει της μεθόδου αυτής, το Συμβούλιο είχε θεσπίσει, στις 21 Δεκεμβρίου 1978, τον κανονισμό (Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ) αριθ. 3087/78, περί προσαρμογής του διορθωτικού συντελεστή που εφαρμόζεται στις αποδοχές των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού των Κοινοτήτων που είναι διορισμένοι στην Ιταλία (GU L 369, σ. 10). Δυνάμει του κανονισμού αυτού, με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 1978, ο διορθωτικός συντελεστής για την Ιταλία επανεκτιμήθηκε, αλλά παρέμεινε ενιαίος τόσο για την πρωτεύουσα όσο και για το Varèse.

6. Εν συνεχεία, απομακρυνόμενο από την πρόταση της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 1980 κατόπιν των ερευνών που διεξήγαγε η Στατιστική Υπηρεσία των Κοινοτήτων στα κράτη μέλη, το Συμβούλιο θέσπισε στις 20 Ιανουαρίου 1981 τον κανονισμό (Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ) αριθ. 187/81, περί προσαρμογής των κοινοτικών αμοιβών και συντάξεων καθώς και των διορθωτικών συντελεστών (ΕΕ L 21, σ. 18), χωρίς η μέθοδος του 1976 να έχει αναθεωρηθεί. Ο κανονισμός αυτός προέβλεπε μία κατ' αποκοπή καθαρή αύξηση του μηνιαίου μισθού και των συντάξεων.

7. Μετά τον προαναφερθέντα κανονισμό, το Συμβούλιο θέσπισε, στις 10 Φεβρουαρίου 1981, τον προαναφερθέντα κανονισμό αριθ. 397/81. Για την Ιταλία καθορίσθηκε ενιαίος διορθωτικός συντελεστής, σε ποσοστό 75,3 %, με ισχύ από την 1η Ιουλίου 1980.

8. Η προσφυγή βάλλει κατά των εκκαθαριστικών σημειωμάτων αποδοχών, περί εκκαθαρίσεως καθυστερουμένων και οφειλομένων, που έχουν καταρτιστεί βάσει του κανονισμού αυτού, για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 1980 μέχρι 28ης Φεβρουαρίου 1981.

II — Λόγοι ακυρώσεως και αιτήματα των προσφευγόντων

9. Οι προσφεύγοντες προβάλλουν τέσσερις λόγους κατά της νομιμότητας των κανονισμών αριθ. 187/81 και 397/81:

— ο πρώτος λόγος έγκειται στην παράβαση του προαναφερθέντος άρθρου 64 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, το οποίο προβλέπει τον υπολογισμό του διορθωτικού συντελεστή ανάλογα με τις συνθήκες ζωής στους διαφόρους τόπους διορισμού, ενώ, εν προκειμένω, οι επίμαχοι κανονισμοί προβλέπουν ένα μόνο διορθωτικό συντελεστή για την Ιταλία, βάσει του κόστους ζωής στην πρωτεύουσα, τη Ρώμη·

— ο δεύτερος λόγος ανάγεται στην παράβαση του προαναφερθέντος άρθρου 65, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως: η επανεκτίμηση του ιταλικού διορθωτικού συντελεστή δεν ήταν μόνο ανεπαρκής αλλά, κυρίως, και καθυστερημένη, αφού το κόστος ζωής στον τόπο διορισμού των προσφευγόντων είχε αυξηθεί κατά 20 % πολύ πριν από τον χρόνο της προσαρμογής·

— ο τρίτος λόγος ανάγεται στην παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων, λόγω του ότι οι προσφεύγοντες, μέσω του ακατάλληλου διορθωτικού συντελεστή, είχαν μικρότερη αγοραστική δύναμη από αυτή των άλλων υπαλλήλων που ήταν διορισμένοι σε άλλους τόπους·

— ως τέταρτος λόγος προβάλλεται η παραβίαση της «αρχής της εμπιστοσύνης». Κατά το δικόγραφο της προσφυγής, ο λόγος αυτός αφορά τη μέθοδο με την οποία αποφασίστηκε η προσαρμογή των διορθωτικών συντελεστών. Μετά από τόσες εγγυήσεις που δόθηκαν από τις κοινοτικές αρχές ως προς την πραγματική αναπροσαρμογή του ιταλικού διορθωτικού συντελεστή βάσει της ανά πενταετία διεξαγόμενης έρευνας του Ινστιτούτου Στατιστικής των Κοινοτήτων, οι ελπίδες των προσφευγόντων τελικά διαψεύσθηκαν. Πράγματι, δεν ελήφθη υπόψη η έρευνα του Ινστιτούτου που διεξήχθη κατά τον μήνα Οκτώβριο του 1980.

10. Οι *προσφεύγοντες* ζητούν από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την εκκαθάριση των καθυστερουμένων και οφειλομένων μισθών από την 1η Ιουλίου 1980, δεδομένου ότι ο διορθωτικός συντελεστής για την Ιταλία δεν είχε λάβει υπόψη το κόστος ζωής στον τόπο διορισμού τους·

— να ακυρώσει την εν λόγω εκκαθάριση λόγω της ανεπαρκούς και καθυστερημένης αναπροσαρμογής του συντελεστή που εφαρμόζεται στην πρωτεύουσα·

— να αναγνωρίσει ότι τα θεσμικά όργανα υποχρεούνται να λάβουν τα μέτρα που συνεπάγεται η αιτουμένη ακύρωση, ειδικότερα δε, αφού προβούν σε νέα εκκαθάριση των καθυστερουμένων και οφειλομένων μισθών, να εφαρμόσουν από 1ης Ιουλίου 1980 τον κατάλληλο διορθωτικό συντελεστή·

— επικουρικώς, να διατάξει την αναστολή της διαδικασίας στην παρούσα υπόθεση μέχρις εκδόσεως της αποφάσεως στην υπόθεση 158/79.

11. Κατόπιν των συμφώνων αιτημάτων των διαδίκων, το τρίτο τμήμα, το οποίο επελήφθη της υποθέσεως, αποφάσισε στις 20 Ιανουαρίου 1982 να αναστείλει τη διαδικασία εν αναμονή εκδόσεως αποφάσεως στην υπόθεση 59/81, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, που έπρεπε να θεωρηθεί ως κατευθυντήρια υπόθεση σε σχέση προς την παρούσα υπόθεση. Μετά την έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, ανεστάλη η διαδικασία, κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής, μέχρι να εκδοθούν οι αποφάσεις στις υποθέσεις 158/79, Roumengous, 737/79, Battaglia και 543/79, Birke που παρουσίαζαν ομοιότητες και αναλογίες με την παρούσα υπόθεση.

III — Η εξέλιξη της καταστάσεως ως προς τους διορθωτικούς συντελεστές και την ετήσια αναπροσαρμογή των αποδοχών

12. Κατόπιν του προαναφερθέντος κανονισμού αριθ. 3087/78 του Συμβουλίου, πολλοί υπάλληλοι της Επιτροπής τοποθετημένοι στην Ispra άσκησαν προσφυγή.

13. Με τις παρεμπίπτουσες αποφάσεις που εκδόθηκαν στις 15 Δεκεμβρίου 1982 στις υποθέσεις 158/79 (Συλλογή 1982, σ. 4379), 543/79 (Συλλογή 1982, σ. 4425), 737/79 (Συλλογή 1982, σ. 4497) και στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 532/79, 534/79, 567/79, 600/79, 618/79 και 660/79 (Συλλογή 1982, σ. 4465), που είχαν όλες εισαχθεί κατόπιν προσφυγών κατά της Επιτροπής των τοποθετημένων στην Ispra υπαλλήλων, το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι ο κανονισμός 3087/78 ήταν αντίθετος προς τα άρθρα 64 και 65 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Επομένως, αποφάνθηκε ως εξής: «α) Ακυρώνει το εκκαθαριστικό σημείωμα αποδοχών των προσφευγόντων για τον μήνα Ιανουάριο 1979, κατά το μέτρο που το εν λόγω σημείωμα περιορίζεται στην εφαρμογή του κανονισμού αριθ. 3087/78, τόσο όσον αφορά το ύψος της προσαρμογής του συντελεστού αναπροσαρμογής, όσο και την αναδρομική ισχύ του... Ο κανονισμός αριθ. 3087/78 δεν εφαρμόζεται ως προς τους προσφεύγοντες κατά το μέτρο που δεν λαμβάνει υπόψη το κόστος ζωής στο Varèse και περιορίζει την έναρξη της αναδρομικής ισχύος της προσαρμογής του συντελεστού αναπροσαρμογής στην 1η Ιανουαρίου 1978 ...»

14. Με απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982 στην υπόθεση Επιτροπή κατά Συμβουλίου (59/81, Συλλογή 1982, σ. 3329), το Δικαστήριο ακύρωσε τους προαναφερθέντες κανονισμούς αριθ. 187/81 και 397/81 ως αντίθετους προς το άρθρο 65, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Το Δικαστήριο αποφάσισε, επιπλέον, ότι τα αποτελέσματα των διατάξεων των ακυρωθέντων κανονισμών διατηρούνται μέχρις ότου το Συμβούλιο θεσπίσει τα μέτρα που υποχρεούται να λάβει προκειμένου να εξασφαλίσει την εκτέλεση της αποφάσεως. Στον παράνομο χαρακτήρα των εν λόγω ακυρωθέντων κανονισμών βασίζεται επίσης η προσφυγή των προσφευγόντων στην παρούσα υπόθεση.

15. Εν συνεχεία της αποφάσεως αυτής και κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, της 29ης Οκτωβρίου 1982, το Συμβούλιο θέσπισε τον κανονισμό (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 3139/82, της 22ας Νοεμβρίου 1982, που προέβλεπε τις αναδρομικές αποδοχές (ΕΕ L 331, σ. 1), από την 1η Απριλίου 1980.

16. Εν συνεχεία των προαναφερθεισών αποφάσεων της 15ης Δεκεμβρίου 1982, το Συμβούλιο θέσπισε, στις 19 Δεκεμβρίου 1983, τον κανονισμό (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) αριθ. 3681/83, για την τροποποίηση των διορθωτικών συντελεστών που εφαρμόζονται στην Ιταλία (ΕΕ L 368, σ. 1). Ο κανονισμός αυτός περιείχε την επανεκτίμηση του διορθωτικού συντελεστή για την Ιταλία με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 1976 και ένα διαφοροποιημένο συντελεστή (υψηλότερο) για το Varèse. Βάσει του εν λόγω κανονισμού, η Επιτροπή κατέβαλε αδιακρίτως τις σχετικές καθυστερημένες αποδοχές προς όλους τους υπαλλήλους.

17. Οι προσφεύγοντες στην παρούσα υπόθεση ουδόλως αμφισβήτησαν τη νομιμότητα των τροποποιήσεων που επήλθαν με τον εν λόγω κανονισμό.

18. Με οριστικές αποφάσεις της 15ης Ιανουαρίου 1985 στις υποθέσεις 158/79 και 737/79 (Συλλογή 1985, σ. 39 και 71) και στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 532/79, 534/79, 567/79, 600/79, 618/79, 660/79 και 543/79 (Συλλογή 1985, σ. 55), επί των οποίων είχαν εκδοθεί οι προαναφερθείσες παρεμπίπτουσες αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1982, το Δικαστήριο δέχτηκε τόκους υπερημερίας προς 6 % ετησίως επί του ποσού των καθυστερούμενων αποδοχών, υπολογιζομένους από την ημερομηνία της υποβολής της ενστάσεως των προσφευγόντων, ενώ απέρριψε το αίτημα καταβολής τόκων προς αποκατάσταση της ζημίας και καταδίκασε κατ' ουσία την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

19. Με απόφαση της 31ης Ιουλίου 1985, η Επιτροπή κατέβαλε σε όλους τους διορισμένους στην Ispra υπαλλήλους τόκους υπερημερίας επί των οφειλομένων ποσών βάσει της επανεκτιμήσεως του εφαρμοστέου στην Ιταλία διορθωτικού συντελεστή, ο οποίος θεσπίστηκε με τον κανονισμό αριθ. 3681/83.

20. Με τις αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου 1986 στις υποθέσεις 174/83 (Συλλογή 1986, σ.

2647), 175/83 (Συλλογή 1986, σ. 2667), 176/83 (Συλλογή 1986, σ. 2687), 233/83 (Συλλογή 1986, σ. 2709), 247/83 (Συλλογή 1986, σ. 2729) και 264/83 (Συλλογή 1986, σ. 2749), το Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα για την καταβολή τόκων υπερημερίας επί των αναδρομικών αποδοχών που καταβλήθηκαν σε εκτέλεση του προαναφερθέντος κανονισμού αριθ. 3139/82.

21. Βάσει της μεθόδου προσαρμογής των αποδοχών των κοινοτικών υπαλλήλων του 1981, που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ) αριθ. 3821/81 και την απόφαση 81/1061/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1981 (ΕΕ L 386, σσ. 1 και 6), που προβλέπει την ανά πενταετία αναθεώρηση των διορθωτικών συντελεστών, το Συμβούλιο θέσπισε, στις 26 Νοεμβρίου 1986, τον κανονισμό (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 3619/86, για την τροποποίηση των διορθωτικών συντελεστών που εφαρμόζονται στις αποδοχές των υπαλλήλων στην Ιταλία και στις άλλες χώρες (ΕΕ L 336, σ. 1), παρεκκλίνοντας εκ νέου από την πρόταση της Επιτροπής. Ο εν λόγω κανονισμός αποτέλεσε το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως εκ μέρους της Επιτροπής (υπόθεση 7/87). Αμφισβητήθηκαν δε οι διορθωτικοί συντελεστές και η έκταση του αναδρομικού τους αποτελέσματος, καθόσον η Επιτροπή πρότεινε την έναρξη της ισχύος από την 1η Ιανουαρίου 1981 το δε Συμβούλιο όρισε ως ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος την 1η Ιανουαρίου 1986.

IV — Εξέλιξη της διαδικασίας στην παρούσα υπόθεση

22. Εν συνεχεία των προαναφερθεισών παρεμπιπτουσών αποφάσεων της 15ης Δεκεμβρίου 1982, οι προσφεύγοντες, ερωτηθέντες από το Δικαστήριο, παρατήρησαν, με έγγραφο που περιήλθε σ' αυτό στις 3 Φεβρουαρίου 1983, ότι οι εν λόγω αποφάσεις, αν και ευνοϊκές από μία άποψη, δεν καλύπτουν όλα τα « petita » της παρούσας υπόθεσης, δεδομένου ότι το Δικαστήριο δεν είχε αποφανθεί επί της αποκαταστάσεως της ζημίας και των δικαστικών εξόδων· επομένως, ζήτησαν την αναστολή της διαδικασίας επί της υποθέσεως « μέχρι θεσπίσεως των μέτρων και των ενδεχομένων αποφάσεων που προβλέπονται από την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1982 ».

23. Κληθείσα από το Δικαστήριο με έγγραφο της 20ής Μαΐου 1985 να λάβει θέση κατόπιν των οριστικών αποφάσεων της 15ης Ιανουαρίου 1985, η Επιτροπή, με έγγραφο που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Ιουνίου 1985, θεώρησε ότι οι προσφεύγοντες δεν έχουν πλέον κανένα συμφέρον για τη συνέχιση της διαδικασίας· πράγματι, όλα τα αιτήματα των προσφευγόντων ικανοποιήθηκαν κατόπιν των μέτρων που ελήφθησαν σε εκτέλεση των προαναφερθεισών παρεμπιπτουσών και οριστικών αποφάσεων με τον προαναφερθέντα κανονισμό αριθ. 3681/83. Η Επιτροπή επισήμανε ότι, εν αντιθέσει προς τις παρόμοιες υποθέσεις 321/81, Battaglia κατά Επιτροπής και 323/81, Amesz κατά Επιτροπής, οι οποίες την εποχή εκείνη τελούσαν σε αναστολή για τους ίδιους λόγους, οι προσφεύγοντες δεν ζήτησαν εν προκειμένω την καταβολή τόκων. Κατόπιν αυτού η Επιτροπή ζήτησε από το Δικαστήριο να καταργήσει τη δίκη, επαφιόμενη στην κρίση του ως προς τα δικαστικά έξοδα.

24. Απαντώντας στην ίδια πρόσκληση της 20ής Μαΐου 1985, οι προσφεύγοντες, με έγγραφο που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Σεπτεμβρίου 1985, ζήτησαν τη συνέχιση της αναστολής της διαδικασίας επί της υποθέσεως, δεδομένου ότι στην παράλληλη προαναφερθείσα υπόθεση 321/81 οι διάδικοι ζήτησαν την αναστολή της διαδικασίας μέχρι να εκδοθούν οι αποφάσεις στις προαναφερθείσες υποθέσεις 176/83, 233/83, 247/83 και 264/83, σχετικά με τους τόκους υπερημερίας επί των αναδρομικών αποδοχών και, ιδίως, επειδή « οι πράξεις της ανά πενταετία (1981) αναθεωρήσεως του διορθωτικού συντελεστή, τις οποίες αφορά ο τέταρτος λόγος της προσφυγής Acerbis, δεν έχουν ακόμη τελειώσει ».

25. Η εν λόγω θέση διατηρήθηκε ακεραία σε έγγραφο που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Δεκεμβρίου 1985, σε απάντηση στο αίτημα του Δικαστηρίου της 21ης Οκτωβρίου 1985.

26. Με έγγραφο της 6ης Οκτωβρίου 1986, ο εισηγητής δικαστής πρότεινε τη συνέχιση της διαδικασίας ενόψει του ότι το Δικαστήριο είχε ήδη εκδώσει τις αποφάσεις του σε όλες τις παρόμοιες υποθέσεις των οποίων η εκκρεμοδικία ήταν ο λόγος της αναστολής της διαδικασίας επί της παρούσας υποθέσεως. Κατόπιν της αποφάσεως του τετάρτου τμήματος, της 21ης Οκτωβρίου 1986, στο οποίο εν τω μεταξύ είχε παραπεμφθεί η υπόθεση, οι διάδικοι κλήθηκαν στη συνέχιση της έγγραφης διαδικασίας, η οποία είχε ανασταλεί στο στάδιο του υπομνήματος αντικρούσεως.

27. Με έγγραφο που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Νοεμβρίου 1986, οι προσφεύγοντες ζήτησαν να συζητηθεί η υπόθεσή τους κατά την ίδια δικάσιμο με αυτή της προαναφερθείσας υποθέσεως 323/81· το αίτημα αυτό δεν έγινε δεκτό, λόγω της σημαντικής διαφοράς που υπήρχε όσον αφορά τη φάση της διαδικασίας στις δύο υποθέσεις.

28. Η έγγραφη διαδικασία ακολούθησε στη συνέχεια τη συνήθη πορεία. Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

V — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

29. Στο υπόμνημα αντικρούσεώς της, η *Επιτροπή* υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες δεν έχουν πλέον κανένα συμφέρον για τη συνέχιση της διαδικασίας, διότι, κατόπιν των προαναφερθεισών παρεμπιπτουσών αποφάσεων της 15ης Δεκεμβρίου 1982 και των προαναφερθεισών οριστικών αποφάσεων της 15ης Ιανουαρίου 1985, ικανοποιήθηκαν όλα τα αιτήματα των προσφευγόντων και, κατ' εφαρμογή του προαναφερθέντος κανονισμού αριθ. 3681/83, η Επιτροπή κατέβαλε σε όλους τους υπαλλήλους τις καθυστερούμενες και οφειλόμενες αποδοχές από την 1η Ιανουαρίου 1976.

30. Παρόλον ότι στην παρούσα προσφυγή δεν διατυπώθηκε ειδικώς αίτημα για τόκους, το ζήτημα έπρεπε να θεωρηθεί ως λήξαν, διότι η Επιτροπή είχε καταβάλει σε όλους τους υπαλλήλους της Ispra τόκους επί των καθυστερουμένων και οφειλομένων αποδοχών (προαναφερθείσα απόφαση της 31ης Ιουλίου 1985).

31. Όσον αφορά το προαναφερθέν αίτημα των προσφευγόντων, που διατυπώθηκε με το προαναφερθέν έγγραφό τους της 16ης Σεπτεμβρίου 1985, να εξακολουθήσει η αναστολή της διαδικασίας επί της υποθέσεως λόγω του ότι δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί η διαδικασία της ανά πενταετία αναθεωρήσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι αυτό το επιχείρημα, το οποίο βασίζεται, κατά τους προσφεύγοντες, στον τέταρτο λόγο της προσφυγής, δεν μπορεί να έχει επίδραση στη διαδικασία. Πράγματι, οι προσφεύγοντες βασίστηκαν, όσον αφορά την προσφυγή τους, στον παράνομο χαρακτήρα του προαναφερθέντος κανονισμού αριθ. 397/81. Δεδομένου ότι οι προσφεύγοντες δεν προσέβαλαν τον κανονισμό αριθ. 3681/83, ο οποίος κατήργησε τον κανονισμό αριθ. 397/81, το ζήτημα στερείται εφεξής κάθε ενδιαφέροντος. Επιπλέον, η ανά πενταετία αναθεώρηση που έπρεπε να κάνει το Συμβούλιο άρχιζε από την 1η Ιανουαρίου 1981, επομένως, ημερομηνία μεταγενέστερη της ημερομηνίας της 1ης Ιουλίου 1980 στην οποία οι προσφεύγοντες αναφέρονται στην προσφυγή τους.

32. Αν οι προσφεύγοντες, με τον λόγο της «παραβιάσεως της αρχής της εμπιστοσύνης» εννοούν ότι η Επιτροπή όφειλε να ενεργήσει για να διασφαλίσει τα μεταγενέστερα δικαιώματά τους, η Επιτροπή τονίζει ότι, για να υφίσταται νομιμοποίηση για την προσβολή ενός

μέτρου, πρέπει να υπάρχει συμφέρον πράγματι υφιστάμενο και όχι ενδεχόμενο ή μελλοντικό. Εξάλλου, προσέβαλε τον κανονισμό αριθ. 3619/86 του Συμβουλίου, εφόσον αυτό παρεξέκλινε από τις προτάσεις της (υπόθεση 7/87, προαναφερθείσα).

33. Συνεπώς, η Επιτροπή ζητεί να αποφασίσει το Δικαστήριο ότι η διαφορά κατέστη άνευ αντικειμένου και να διατάξει τη διαγραφή της υποθέσεως.

34. Ως προς τα δικαστικά έξοδα, η Επιτροπή δέχεται ότι την άσκηση της προσφυγής προκάλεσε ένας κανονισμός του Συμβουλίου που εν συνεχεία αναγνωρίστηκε ως παράνομος. Η Επιτροπή, όμως, έλαβε όλα τα μέτρα για να αποκαταστήσει πλήρως τα δικαιώματα των προσφευγόντων και τους κάλεσε να κλείσουν τη διαδικασία προτείνοντάς τους την πληρωμή των δικαστικών εξόδων. Πλην όμως, εφόσον αυτοί επιμένουν, όχι ορθώς, να συνεχίσουν τη διαδικασία, η Επιτροπή ζητεί τον πλήρη ή μερικό συμψηφισμό των δικαστικών εξόδων.

35. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν στο *υπόμνημα απαντήσεως* ότι, είναι μεν αληθές ότι σημαντικό μέρος των αιτημάτων τους ικανοποιήθηκε — δηλαδή ο διαφοροποιημένος συντελεστής Varèse-Ρώμης —, παραμένει όμως το ζήτημα της επαρκούς προσαρμογής του διορθωτικού συντελεστή για την Ιταλία. Φαίνεται ότι θεωρούν ότι το σχετικό τους αίτημα θα παραμείνει ανικανοποίητο, όσο η ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος της προσαρμογής του διορθωτικού συντελεστή, κατόπιν της ανά πενταετία αναθεωρήσεως, δεν θα συνδέεται με την ημερομηνία των ερευνών (Οκτώβριος 1980). Έτσι, από την 1η Ιανουαρίου 1981, ένας άλλος διορθωτικός συντελεστής θα έπρεπε να τεθεί σε εφαρμογή, βάσει των αποτελεσμάτων των προαναφερθεισών ερευνών. Πλην όμως, ο προαναφερθείς κανονισμός αριθ. 3619/86 του Συμβουλίου, κατά του οποίου η Επιτροπή άσκησε προσφυγή ακυρώσεως (υπόθεση 7/87), δεν έλαβε υπόψη τις ανωτέρω έρευνες και εφάρμοσε έναν ακατάλληλο διορθωτικό συντελεστή.

36. Συνεπώς, εξακολουθεί να υφίσταται έννομο συμφέρον των προσφευγόντων από την άποψη των ακολούθων ζητημάτων.

37. Πρώτον, από την άποψη του παραδεκτού ενός εκ μέρους τους μεταγενέστερου αιτήματος: σε περίπτωση μη ευνοϊκής εκβάσεως της υποθέσεως, δεν θα μπορούν να είναι διάδικοι, διότι θα τους αντιταχθεί η ένσταση απαραδέκτου, ως προς το αίτημα αποκαταστάσεως των μεταγενεστέρων ζημιών, αν παραιτηθούν από την παρούσα προσφυγή κατά της πρώτης ζημίας, που προέκυψε την 1η Ιανουαρίου 1981· δεύτερον, από την άποψη της αφετηρίας των τόκων: κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η εν λόγω αφετηρία είναι η ημερομηνία ενστάσεως· όμως, η εγκατάλειψη της παρούσας προσφυγής θα είχε ως αποτέλεσμα, επίσης, την εξαφάνιση της ενστάσεώς τους· τρίτον, από την άποψη του ύψους της επανεκτιμήσεως του διορθωτικού συντελεστή βάσει της ανά πενταετία αναθεωρήσεως.

38. Δεν ευσταθεί ότι οι προσφεύγοντες όφειλαν να προσβάλουν τον κανονισμό αριθ. 3681/83 (ακριβέστερα τις εκτελεστικές πράξεις του κανονισμού αριθ. 3681/83), διότι αυτή η προσφυγή θα ήταν περιττή· πράγματι, η παρούσα προσφυγή κατά της πρώτης εκκαθαρίσεως καθυστερημένων και οφειλομένων αποδοχών βάσει της προσαρμογής του διορθωτικού συντελεστή (που πραγματοποιήθηκε μετά από αυτή που αποτελούσε το αντικείμενο της προαναφερθείσας υπόθεσης 158/79) ασκήθηκε, κατά τους προσφεύγοντες, εμπροθέσμως βάσει « ενεστώτος » συμφέροντος.

39. Οι προσφεύγοντες ζητούν στο υπόμνημα απαντήσεώς τους από το Δικαστήριο

— « να ακυρώσει τις προσβαλλόμενες εκκαθαρίσεις », καθόσον δεν αντικατοπτρίζουν τις προσαρμογές που πρέπει να επέλθουν στον διορθωτικό συντελεστή κατόπιν των ερευνών του 1980·

— να αποφανθεί ότι η Επιτροπή υποχρεούται να τους καταβάλει τόκους υπερημερίας και τόκους προς αποκατάσταση της ζημίας·

— να ενώσει και να συνεκδικάσει την υπόθεση, προς διευκόλυνση της συζητήσεως, με την προαναφερθείσα υπόθεση 7/87.

40. Η *Επιτροπή*, στο υπόμνημα ανταπαντήσεώς της, δεν αμφισβητεί ότι κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής οι προσφεύγοντες είχαν συμφέρον να προσβάλουν τα αποτελέσματα του προαναφερθέντος κανονισμού αριθ. 397/81, από την 1η Ιουλίου 1980, ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού. Δεδομένου όμως ότι ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε με άλλο κανονισμό που δεν αποτέλεσε το αντικείμενο προσφυγής, οι αξιώσεις των προσφευγόντων είναι άνευ αντικειμένου.

41. Ως προς το ελάττωμα της διαδικασίας της ανά πενταετία αναθεωρήσεως που εξακολουθεί να υφίσταται, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η προσφυγή βάλλει κατά των αποτελεσμάτων του κανονισμού αριθ. 397/81, που είχαν ως σημείο αφετηρίας την 1η Ιουλίου 1980, ενώ η ανά πενταετία αναθεώρηση αφορά την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 1981 και, επομένως, είναι μεταγενέστερη του προσβαλλομένου κανονισμού.

42. Όσον αφορά την άποψη των προσφευγόντων, οι οποίοι θεωρούν την προσφυγή τους σαν εγγύηση κατά ενδεχομένης ενστάσεως απαραδέκτου, η Επιτροπή αναφέρεται στη νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία, στην περίπτωση που πολλοί κανονισμοί διαδέχονται ο ένας τον άλλο σε ένα τομέα, εγκύρως μπορεί να προσβληθεί ο τελευταίος κανονισμός για να προσβληθούν επίσης οι προηγούμενοι. Προσθέτει δε ότι προσέβαλε τον κανονισμό αριθ. 3619/86 του Συμβουλίου, που δεν λαμβάνει προσηκόντως υπόψη την ανά πενταετία αναθεώρηση των διορθωτικών συντελεστών.

43. Όσον αφορά το θέμα της ημερομηνίας στην οποία ανατρέχει η καταβολή τόκων, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, με την προαναφερθείσα απόφασή της της 31ης Ιουλίου 1985, κατέβαλε τόκους υπερημερίας επί των καθυστερημένων και οφειλομένων αποδοχών δυνάμει του κανονισμού αριθ. 3681/83. Οποιοδήποτε άλλο αίτημα για την καταβολή τόκων, για παράδειγμα τόκων προς αποκατάσταση της ζημίας, είναι απαράδεκτο ως εκπρόθεσμο.

44. Η Επιτροπή θεωρεί ως απλό πρόσχημα τον νέο λόγο για τη συνέχιση της παρούσας διαδικασίας, σχετικά με το απαιτητό του ποσού της επανεκτιμήσεως που οφείλεται βάσει της ανά πενταετία αναθεωρήσεως. Δεν ευθύνεται δε για τα αρνητικά αποτελέσματα του εφαρμοσθέντος μηχανισμού και όφειλε, εν πάση περιπτώσει, να εκτελέσει τον κανονισμό αριθ. 3619/86 του Συμβουλίου. Αν το Δικαστήριο δεχθεί την προσφυγή της κατά του κανονισμού αυτού, όλοι οι υπάλληλοι θα εισπράξουν τα ποσά που θα οφείλονται λόγω καθυστερουμένων αποδοχών.

45. Οι προσφεύγοντες ποτέ δεν επικαλέσθηκαν την αποκατάσταση ζημίας βάσει του άρθρου 215 της Συνθήκης.

46. Το αίτημα συνεκδικάσεως της υποθέσεως με την υπόθεση 7/87 αποσκοπεί στο να συνεχιστεί οπωσδήποτε η παρούσα διαδικασία. Η προσφυγή στην υπόθεση 7/87 έχει διαφορετικό σκοπό, τα συμφέροντα των υπαλλήλων προστατεύονταν προσηκόντως και η Επιτροπή δεν έχει ανάγκη από ένα στοιχείο εξωτερικής προστασίας.

VI — Η εξέλιξη της νομολογίας μετά τη λήξη της έγγραφης διαδικασίας

47. Μετά τη λήξη της έγγραφης διαδικασίας στην παρούσα υπόθεση, περατώθηκε ορι-

στικώς η διαδικασία στις δύο τελευταίες, παρόμοιες με αυτή, εκκρεμείς υποθέσεις: με Διάταξη της 10ης Ιουνίου 1987, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) κατάργησε τη δίκη στην υπόθεση Battaglia κατά Επιτροπής (321/81, Συλλογή 1987, σ. 2425), επειδή οι προσφεύγοντες δεν αμφισβήτησαν τα επιχειρήματα της Επιτροπής κατά τα οποία η προσφυγή είχε καταστεί άνευ αντικειμένου και, με Διάταξη της 2ας Ιουλίου 1987, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε τη διαγραφή της υποθέσεως Amesz και λοιποί κατά Επιτροπής (323/81, Συλλογή 1987, σ. 2935), κατόπιν της παραιτήσεως των προσφευγόντων.

48. Εξάλλου, με απόφαση της 28ης Ιουνίου 1988 (Συλλογή 1988, σ. 3401) στην προαναφερθείσα υπόθεση 7/87, το Δικαστήριο ακύρωσε τον προαναφερθέντα κανονισμό αριθ. 3619/86 του Συμβουλίου.

Κ. Ν. Κακούρης
εισηγητής δικαστής